

Metsätalous. Taimikko. Vahingonkorvaus. Aitaamisvelvollisuus. Syy-yhteys. Poro.

POROVAHINKOLAUTAKUNTA

Asianumero 3463/00.01.06.03.00/2023

Lausunnon antopäivä: 16.8.2023

Luontaisesti uudistetun männyntaimiston aukkoisuuden syy ei ollut poro vaan metsän uudistamiseen ja kasvuun liittyvät tekijät. Taimettuneilla alueilla porot olivat vahingoittaneet taimistoa niin vähän, että kasvukelpoisia taimia jäi runsaasti enemmän kuin metsänhoitosuositukset edellyttivät. Tämän vuoksi siitä, että porot olivat vahingoittaneet osaa taimistoa, ei ollut aiheutunut taloudellista menetystä maanomistajalle.

Lausuntopyyntö

Kiinteistönomistaja on pyytänyt porovahinkolautakunnalta lausuntoa porojen metsätaloudelle aiheuttamasta vahingosta ja aitaamisvelvollisuudesta. Kiinteistönomistajan mukaan porot keloivat sarviaan mäntytaimikossa ja taimet kuivuvat. Alue oli aidattava lisävahinkojen estämiseksi.

Paliskunnan vastine

Paliskunnan mukaan poro ei ollut aiheuttanut vahinkoa. Poro keloi sarviaan suurempiin puihin kuin kysymyksessä oleva taimikko. Poro ei myöskään syönyt männyn taimia. Joka tapauksessa vain yksittäisiä taimia oli vaurioitunut, joten korvattavaa vahinkoa ei ollut syntynyt.

POROVAHINKOLAUTAKUNNAN LAUSUNTO

Asiassa saatu selvitys

Kiinteistöllä toimitettiin katselmus, josta laadittiin erillinen pöytäkirja.

Alueella oli toteutettu siemenpuuhakkuu vuonna 2004. Siemenpuut oli poistettu keväällä 2023. Osa uudistusalueesta oli paliskunnan toimesta aidattu. Aitaamaton ja nyt tarkastelun kohteena oleva alue oli kooltaan noin kolme hehtaaria.

Uudistusala oli kuivahkoa kangasta. Maapohja oli muokkaamaton ja taimettunut epätasaisesti. Osa taimista oli kuolleita.

Kahden ympyräkoelamittauksen tuloksena todettiin, että toisella alalla oli kasvukelpoisia taimia noin 9.000 tainta/ha ja toisella noin 8.400 tainta/ha. Toiselta alalta todettiin ja laskettiin myös vaurioituneet taimet. Uudistusalan muulla osalla todettiin yksittäisiä, noin 1,5-2 metrin mittaisia kuorivaurioisia taimia sekä vanhoja, jo kuivuneita taimia. Uudistusosalalla todettiin poron ulosteita. Hirven jätöksiä ei havaittu.

Sovellettavat säännökset

Poronhoitolain (848/1990) 31 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan poroja on hoidettava siten, etteivät ne pääse viljelyksille ilman maanomistajan, taikka silloin kun hallintaoikeus kuuluu

muulle kuin maanomistajalle, haltijan lupaa eivätkä aiheuta vahinkoa metsänuudistusaloilla oleville taimikoille tai muutoinkaan aiheuta tarpeettomasti vahinkoa maa- tai metsätaloudelle.

Poronhoitolain 32 §:n 2 momentin mukaan erityisen painavista syistä paliskunta on velvollinen aitaamaan metsänuudistusaloilla olevat, muiden kuin valtion, kunnan tai seurakunnan omistamalla alueella olevat taimikot.

Poronhoitolain 34 §:n 1 momentin mukaan porojen maa- ja metsätaloudelle aiheuttama vahinko samoin kuin porojen 31 §:n 1 momentissa tarkoitettulla alueella aiheuttama vahinko on korvattava vahinkoa kärsineelle. Vahingonkorvausta voidaan sovitella siten kuin vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään.

Asian arviointi

Tutkimustiedon perusteella männyn luontainen uudistaminen ilman maanmuokkausta onnistuu Lapissa yleisesti ottaen huonosti ja lähes puolessa siemenpuualoista se epäonnistuu. Siemenpuuhakkuusta kulunut aika ei uudistamiseen varatun 7 vuoden jälkeen enää merkittävästi lisää taimettumisen onnistumista.

Uudistusala on lähes 20 vuotta sitten toteutetun siemenpuuhakkuun jälkeen taimettunut epätasaisesti. Alueella ei ole tasakasvuista taimikkoa vaan alue on aukkoinen, taimikot ovat ryppäissä ja taimet ovat hyvin erimittaisia. Aukkopaikoilla ei todettu myöskään kuivuneita taimia enempää kuin yksittäisiä. Näin ollen aukkoisuus ei voi johtua siitä, että taimet olisivat vahingoittuneet, niitä ei yksinkertaisesti vain ole lähtenyt kasvuun. Aukkoisuuden syy ei ole siten poro vaan metsän uudistamiseen ja kasvuun liittyvät tekijät.

Taimista osa on kuollut jo niin kauan sitten, että vahingon syytä ei ole mahdollista määrittää. Tyypillisesti taimikkoa vahingoittuu jonkin verran myös koneellisen metsänkorjuun yhteydessä. Osa vaurioista puolestaan on tuoreempia. Näissä taimissa on todettavissa kuori- ja oksavaurioita, jotka jälkien perusteella sopivat poron aiheuttamaksi. Lautakunnan käsityksen mukaan nämä taimet ovat varsin todennäköisesti vahingoittuneet sen seurauksena, kun poro on kelonut niihin sarviaan. Porojen vahingoittamia taimia on lautakunnan arvion mukaan hehtaaria kohden kuitenkin vähän, lukumääräisesti huomattavasti vähemmän kuin toiselta koealalta laskettu vaurioituneiden taimien lukumäärä.

Metsänhoitosuosituksen mukaan istutettuja männyntaimia pitäisi olla noin 2.000-2.200 kpl/ha. Taimettuneilla alueilla on kasvukelpoisia taimia runsaasti tätä enemmän. Suurin osa taimista tulee taimikonhoidon yhteydessä poistaa. Tämän vuoksi siitä, että porot ovat vahingoittaneet osaa taimistoa, ei ole aiheutunut taloudellista menetystä maanomistajalle. Asiassa ei ole erityisen painavia syitä myöskään alueen aitaamiselle vahinkojen estämiseksi.

Johtopäätös

Asiassa ei ole näytetty syntyneen poronhoitolain 34 §:ssä tarkoitettua korvattavaa vahinkoa taimikolle. Taimikon aitaamiselle poronhoitolain 32 §:ssä säädetty edellytykset eivät täyty.

Ratkaisukokoonpano

Lausuntoasian ovat ratkaisseet porovahinkolautakunnan puheenjohtaja Ahti Kontturi sekä jäsenet Juha Järvenpää ja Harri Peltola